

29.11.2022

Урок № 15-16

Тема: Складні випадки відмінювання іменників. Закінчення іменників I і II відміни в орудному відмінку

Мета (формування компетентності): поглибити знання учнів про складні випадки відмінювання іменників, формувати вміння правильно узгоджувати іменники I відміни; виявляти й аналізувати порушення морфологічних норм; додержувати правил написання відмінкових закінчень іменників.

Матеріали до уроку:

Бесіда

- Які граматичні категорії властиві іменнику?
- Пригадайте, що вам відомо про відміни іменників. За яким принципом іменники поділяються на відміни? Іменники якої відміни поділяють на тверду, м'яку і мішану групи?
- Які особливості відмінювання іменників I відміни? Наведіть приклади.
- З'ясуйте, які серед поданих іменників можуть вживатися і в однині, і в множині. Поставте їх у форму орудного відмінка.

Птаство, канікули, межа, депо, мрія, доля, молоко, терези, груша, боротьба, вежа, задача.

- Чому закінчення у них різне?
- Спробуйте зробити висновок про написання закінчених іменників жіночого роду на *-а (-я)* в орудному відмінку однини. Зверніть увагу на кінцевий приголосний основи.
- Звірте свої висновки з правилом у підручнику, довіднику (зокрема електронному).

Побудова алгоритму

► За поданим приписом побудуйте алгоритм написання відмінкових закінчень іменників I відміни в орудному відмінку однини.

В орудному відмінку однини іменники жіночого роду на *-а (-я)* мають закінчення *-ою, -єю, -єю*. Закінчення *-ою* пишеться в іменниках з основою на

твердий приголосний, крім [ж], [ч], [ш]: *партою, водою, рукою*; -*єю*- в іменниках з основою на м'який приголосний і [ж], [ч], [ш]: *землею, межею, кручею, ношею*; -*єю*- в іменниках з основою на [й]: *надією, мрією*.

ПОДІЛ ІМЕННИКІВ НА ВІДМІНИ			
ВІДМІНА	РІД	ЗАКІНЧЕННЯ В ПОЧАТКОВІЙ ФОРМІ	ПРИКЛАДИ
I (перша) ВІДМІНА	чоловічий, жіночий, спільний	-а (-я)	Олекс ^а , Ілл ^я , книжк ^а , вулиц ^я , старост ^а
II (друга) ВІДМІНА	чоловічий, середній	□ (нульове) або -о, -е, -а (на письмі -я)	степ [□] , батьк ^о , жит ^о , сонц ^е , подвір' ^я
III (третя) ВІДМІНА	жіночий	□ (нульове)	чест ^ь □, любов [□] , а також іменник <i>мати</i>
IV (четверта) ВІДМІНА	середній	-а (-я) — у словах, що при відмінюванні мають суфікси -ат-, -ят-, -ен-	дівч ^а (дівч ^{ати}), хлоп' ^я (хлоп' ^{яти}), ім' ^я (ім ^{ені})

Тестування

► Виконайте тестові завдання.

1. До першої відміни належать усі іменники варіанта:

А ясла, кума, площа, межа;

Б староста, хлоп'я, вулиця, кузня;

В сестра, воевода, суддя, верба;

Г кенгуреня, душа, дорога, ріка;

Д жага, Лука, мати, миля.

2. Помилку допущено в слові:

А кручою;

Б шахтарем;

В вишнею;

Г мрякою;

Д мрією.

3. Закінчення -*ою* у формі орудного відмінка однини мають усі іменники в рядку:

А ваза, речовина, кислота;

Б тиша, свобода, глибина;

В калина, малеча, посада;

Г мелодія, береза, справа;

Д спальня, Європа, буква.

4. Закінчення *-ою* у формі орудного відмінка однини мають усі іменники в рядку:

А їдальня, повага, легенда;

Б Ольга, родина, волоцюга;

В геологія, дитина, дорога;

Г держава, груша, розлука;

Д мережа, горошина, карта.

5. Закінчення *-ею* у формі орудного відмінка однини мають усі іменники в рядку:

А стаття, мама, земля;

Б круча, каша, площа;

В надія, воля, миля;

Г доня, дочка, доля;

Д куля, вежа, стежка.

6. Закінчення *-єю* у формі орудного відмінка однини мають усі іменники в рядку:

А фантазія, місія, арія;

Б вежа, сторожа, артилерія;

В автономія, алегорія, бабуся;

Г анатомія, фізіологія, Маруся;

Д зозуля, мрія, душа.

Фото виконаних завдань надсилати мені на електронну пошту

y.levchuk2976@gmail.com

У темі листа вкажіть ваше прізвище, номер групи та № уроку.